

Nieuwsbrief maart 2025

Footprint Nieuws

De Toestand in de Wereld

Tussen al het onthutsende wereldnieuws, van Trump tot Poetin, Oekraïne, Gaza, Soedan, Congo, en ga zo maar door, brengt de Werkgroep Voetafdruk Nederland weer een nieuwsbrief uit. We concluderen dat het begrip voetafdruk aardig is ingeburgerd, dat is positief, maar tegelijkertijd raakt het in balans brengen van voetafdruk en biocapaciteit steeds verder buiten beeld.

Leest u hieronder over de voetafdruk, over het belang van de natuur, en over "beslisverandering", een belangrijk project van Arnold Bomans, een van de leden van onze werkgroep.

Verder kunt u inspiratie putten uit twee podcasts en uit het PDJ, persoonlijk duurzaam jaarverslag, van Henk Tetteroo.

De Voetafdruk is al aardig ingeburgerd in Nederland

Het model van de mondiale Ecologische Voetafdruk, in het algemeen maar ook onderdelen ervan zoals de Klimaatvoetafdruk, is al goed in het taalgebruik in Nederland opgenomen. Vooral tijdens conferenties en in teksten over duurzaamheid en milieu komt de term nu regelmatig voor, maar ook in televisiepramma's wordt het regelmatig terloops gebruikt. In Nederland heeft vooral De Kleine Aarde in Boxtel er werk van gemaakt om het model meer bekendheid te geven.

Mathis Wackernagel

De Voetafdruk werd 'uitgevonden' en ontwikkeld door prof. William Rees en dr. Mathis Wackernagel, die bij Rees promoveerde. Samen brachten ze in 1996 het eerste boek erover uit met de titel 'Our Ecological Footprint – Reducing Human Impact on the Earth'. Maar vooral Mathis ging met het werk door en richtte met anderen het Global Footprint Network op. Daarmee zijn voor vele landen voetafdrukrapporten gemaakt, en hebben ze de berekeningen gemaakt van alle landen en ook van de jaarlijkse Earth Overshoot Day. Voor al dat werk kregen ze al vele onderscheidingen. In november 2024 werd Mathis onderscheiden met de Nobel Sustainability Award. Die wordt jaarlijks aan drie personen uitgereikt.

ChatGPT

Eén vraagje aan ChatGPT, eenmalig want dit AI programma is nogal verspillend:

"Is Footprint Justice al een bekend begrip, ook in andere landen?"

Lees het antwoord van ChatGPT en meer op voetafdruk.eu.

Jan Juffermans

Het belang van natuur

Twee "columns" hierover, eerst Quintijn Hoogenboom:

Natuur of milieu?

Hoe belangrijk is de natuur met haar diversiteit aan leven voor het overleven van de mensheid. Heel belangrijk, het lijkt een open deur. En toch zoek ik naar een sluitende bewijsvoering voor de stelling dat ons leven, het leven, zonder een florierende natuur niet mogelijk is.

In het verleden had ik het idee dat je zou kunnen kiezen tussen natuur en milieu. Ik was eigenlijk meer voor milieu dan voor natuur. Inmiddels is mij gebleken dat dit onderscheid een schijn tegenstelling is. Niet alleen het geoogen om in een natuurgebied te wandelen, maar ook bijvoorbeeld de zuurstof die de natuur ons levert is zowel natuur als milieu.

De Aarde is al erg beschadigd door bijvoorbeeld al die grootschalige mijnbouw, kolen, olie, gas, en metalen die nodig zijn voor de "energietransitie". De enorme diversiteit aan leven wordt hierdoor al in ernstige mate aangetast. Een zo gezond mogelijke florierende Aarde lijkt mij essentieel om al dit leven in stand te houden.

Toch is het niet eenvoudig om met enkele argumenten aan te tonen dat we niet zonder "natuur" kunnen, maar een bewijs uit het ongerijmde voldoet. Want wie kan zich voorstellen, na miljarden jaren evolutie van leven op onze planeet, dat de ontstane ecologische, natuurlijke situatie van het leven, ook ons leven, in enkele eeuwen tijd vervangen kan worden door een technologische geïndustrialiseerde maatschappij waarin er voor alle mensen, en hopelijk ook voor de overgebleven andere diersoorten, planten en overige levensvormen, nog voedsel, warmte en andere "levensvoorwaarden" zouden zijn? Ondenikbaar toch?

Hans Meek beargumenteert op directe wijze (niet uit het ongerijmde) het belang van biodiversiteit:

Het belang van biodiversiteit

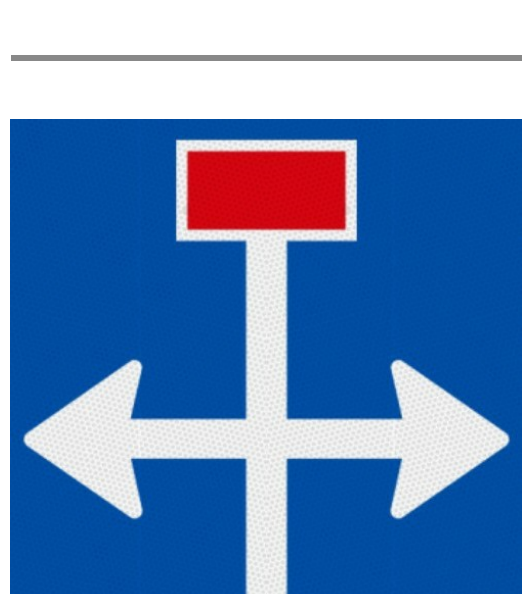
In mijn boek *Ecologica* doe ik op pag. 157 – 163 een poging om het belang van biodiversiteit zo goed mogelijk uit te leggen.

Het komt er kort en goed op neer dat biodiversiteit de basis is voor ecologische stabiliteit. Optimale biodiversiteit leidt tot maximale veerkracht en stabiliteit van ecosystemen en de biosfeer bij wisselende (fysische, biologische en klimatologische) omstandigheden. Omgekeerd leidt verminderde biodiversiteit tot vermindering van ecologische veerkracht en instabiliteit van ecosystemen en de biosfeer. Bij monoculturen, d.w.z. grote oppervlakten met maar een of enkele soorten, is de ecologische veerkracht en stabiliteit vrijwel nihil en kan een enkele ziekte of predator desastreus zijn.

Onze huidige industriële voedselproductie bestaat voor het overgrote deel uit (plantaardige en dierlijke) monoculturen. Het gebrek aan ecologische stabiliteit wordt hier gecompenseerd door chemische bestrijdingsmiddelen. Hierdoor - alsmede door het gebruik van kunstmest - is de industriële voedselproductie momenteel groot en stabiel, waardoor niemand veel van biodiversiteitsverlies merkt of er wakker van ligt. Maar dit kost veel energie - met de nodige CO2 en daardoor klimaatproblemen -, leidt tot stikstofvergiftiging van de bodem en is - last but not least - eindig. Op termijn zullen we dus noodgedwongen moeten terugvallen op ecologisch ingebedde biologische landbouw en veeteelt, zoals tot 1800 overal ter wereld het geval was bij gebrek aan fossiele brandstof.

Vandaar dat we met grote urgentie zuinig moeten zijn op de natuur en zijn biodiversiteit, te meer daar er helaas reeds sprake is van een drastische afname qua oppervlakte en soortenrijkdom.

Laten we reddend wat er te redden valt. Alleen dan is voor de toekomst een ecologisch ingebedde manier van leven voor Homo sapiens mogelijk.

Beslisverandering: een plan voor een plan voor de planeet

De COP30 (een vergadering van de VN) over klimaat komt eraan. Deze zal naar alle waarschijnlijkheid net zo onvoldoende zijn als de 29 voorgaande COPs. (Het jaarlijkse gemiddelde van de opwarming is 1.6 graden sinds feb. 2024 -- nee, niet 2025). Er moet dus een alternatief voor de COPs ontworpen worden. Deskundigen op het gebied van beslissen in brede zin (bijvoorbeeld beraadslaging, stemmen, diplomatiek maar ook bijvoorbeeld aardschikking, uitgerust met zo'n alternatief te ontwerpen. Leken zullen echter mee moeten ontwerpen en toezien. Met de nieuwe procedure zal dan besloten moeten worden over een geïntegreerd plan ter bestrijding van het hele scala aan samenhangende crises (bijvoorbeeld uitsterving van soorten en opwarming van de atmosfeer en oceanen).

Een organisatie zal de beslisdeskundigen en anderen bij elkaar moeten brengen en verdere noodzakelijke stappen moeten ondernemen. Een begroting is een slag in de lucht maar mogelijk een bedrag van zes cijfers.

Verzoek:

Kent u organisaties die dit een goed plan voor een plan zouden vinden? Verwijs die dan naar decisionchange.net.

Arnold Bomans

Twee podcasts van Aarde in Balans

Twee leden van de Werkgroep Voetafdruk Nederland hadden de eer om door Jan Mulder voor zijn podcast *aardeinbalans* geïnterviewd te worden.

Voetafdruk en overbevolking

Op 13 januari 2025 verscheen een interview met Quintijn Hoogenboom, getiteld "Over onze voetafdruk en overbevolking".

Beslisverandering

Op 4 maart 2025 verscheen de aflevering met Arnold Bomans: "Beslisverandering als begin van systeemverandering?" (zie ook het item hierboven)

Deze podcasts zijn te beluisteren op verschillende podcast apps waaronder Spotify (zoek naar *aardeinbalans*).

Of kijk op de website van [Aarde in Balans](https://aardeinbalans.nl) (en scroll een flink eind omlaag).

Strohalm

PDJ 2023

Persoonlijk duurzaam jaarverslag 2023

Onlangs heeft Henk Tetteroo, duurzaamheidsactivist uit Delft, de twaalfde editie van zijn *Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag* (PDJ) gepubliceerd onder de titel:

Strohalm

Reeds vele jaren probeert de auteur zijn voetafdruk zo klein mogelijk te houden onder het motto: een beter milieu begint toch vooral bij jezelf. Hij besteedt een groot deel van zijn tijd aan het reduceren van energiegebruik en voedselverspilling, het opruimen van zwerfval en vele andere activiteiten die de milieu-impact van zijn eigen bestaan en dat van anderen verminderen.

Lees verder en download dit PDJ via voetafdruk.eu